ĢENERĀLADVOKĀTA F. DŽ. DŽEIKOBSA [*F. G. JACOBS*] SECINĀJUMI,

sniegti 2005. gada 14. aprīlī [1]

1. "Džentlmeņi dod priekšroku obligācijām", kā teica bijušais ASV Valsts kases sekretārs Endrjū Melouns (*Andrew Mellon*) [2]. Tomēr Grieķijas Banka 1982. gadā tā neuzskatīja, jo obligāciju iegādei no konta konvertējamās grieķu drahmās bija nepieciešama īpaša atļauja. Šajā lietā Tiesai tiek uzdots jautājums, vai minētā prasība ir pretrunā Pirmajai direktīvai par kapitāla apriti (turpmāk tekstā — "Pirmā direktīva") [3]. Atbilde uz šo jautājumu ir atkarīga no konkrēto obligāciju klasifikācijas atbilstoši šīs direktīvas mērķiem.

Kopienu tiesiskais regulējums

2. Pirmā direktīva tika pieņemta 1960. gada 11. maijā. Grieķijai šī direktīva bija jāievieš līdz pievienošanās datumam — 1981. gada 1. janvārim.

3. Direktīvas apsvērums noteic:

"Tā kā Eiropas Ekonomikas kopienas dibināšanas līguma mērķu īstenošana prasa iespējami lielāku kapitāla aprites brīvību starp dalībvalstīm un attiecīgi iespējami plašāku un ātrāku kapitāla aprites liberalizāciju." [Neoficiāls tulkojums]

4. 2. panta 1. punktā bija paredzēts, ka dalībvalstis piešķir vispārēju atļauju tādiem kapitāla aprites veidiem, kas norādīti I pielikuma B sarakstā. 1. panta 1. un 3. punkts nosaka to pašu attiecībā uz I pielikuma A un C sarakstiem, kas šajā lietā netiek apskatīti.

1 — Oriģinālvaloda — angļu.

2 — Endrjū Melouns bija Valsts kases sekretārs no 1921. līdz 1932. gadam un strādāja kopā ar prezidentiem Hardingu (*Harding*), Kūlidžu (*Coolidge*) un Hūveru (*Hoover*). Minētais citāts bija viņa atbilde uz jautājumu par investīcijām 20. gadu uzpūstajā biržā.

3 — Pirmā direktīva par Līguma 67. panta īstenošanu (OV 1960, 43, 921. lpp.), ko 1990. gada 1. jūlijā atcēla Padomes 1988. gada 24. jūnija Direktīva 88/361/EEK par Līguma 67. panta īstenošanu (OV *L 178,5. lpp.*).

5. Attiecībā uz I pielikuma D sarakstā norādītajiem kapitāla aprites veidiem nebija izvirzīta prasība par atļaujas piešķiršanu. Šādus aprites veidus regulēja tikai direktīvas 4. pants, kurā bija noteikts, ka vismaz reizi gadā Monetārā komiteja pārbauda ierobežojumus, kas attiecas uz šīs direktīvas I pielikuma sarakstos uzskaitītajiem kapitāla aprites veidiem, un ziņo Komisijai par ierobežojumiem, ko varētu atcelt. Šo apriti regulēja arī direktīvas 7. pants, kurā bija paredzēts, ka dalībvalstīm ir jāziņo Komisijai par kapitāla apriti regulējošajiem noteikumiem.

6. Direktīvas I pielikumam ir A, B, C, un D saraksti. Katrā sarakstā ir norādītas darījumu kategorijas un attiecībā uz katru no kategorijām ir atsauce uz vienu vai vairākām "Nomenklatūras pozīcijām". II pielikuma nosaukums ir "Kapitāla aprites veidu nomenklatūra", un tajā ir sadaļas, kas atspoguļo A, B, C un D sarakstos minētos kapitāla aprites veidus kopā ar apakškategorijām un papildu aprakstu (turpmāk tekstā — "nomenklatūra"), kurām ir pievienoti paskaidrojumi (turpmāk tekstā — "paskaidrojumi"), kuros ir definēti atsevišķi nomenklatūrā lietotie termini. Direktīvas 10. pants paredz, ka I pielikuma saraksti kopā ar nomenklatūru un paskaidrojumiem ir direktīvas neatņemama sastāvdaļa.

7. Iesniedzējtiesa uzskata, ka šajā lietā iesaistītais kapitāla aprites veids ietilpst I pielikuma B vai D sarakstā.

8. B saraksta (kapitāla aprites veidi, kuriem dalībvalstīm ir jāpiešķir vispārēja atļauja) sadaļā "Operācijas ar vērtspapīriem" ir minēti vairāki darījumi, tajā skaitā "Nerezidentu veikta biržā tirgoto vietējo vērtspapīru iegāde (izņemot kopējo ieguldījumu fondu daļas) un to likvidācijas ieņēmumu repatriācija". Uz to attiecas nomenklatūras IV A pozīcija. Tās 3. punkta i) apakšpunktā ir iekļauta "obligāciju [..], kas denominētas valsts valūtā, iegāde" un 4. punktā — "obligāciju likvidācijas ieņēmumu repatriācija".

9. "Biržā tirgotie vērtspapīri" piezīmēs ir definēti kā "vērtspapīri, kuru darījumus regulē nolikumi un kuru cenas regulāri publicē vai nu oficiālās biržas (kotētie vērtspapīri), vai citas struktūras, kas saistītas ar biržām, piemēram, banku komitejas (nekotētie vērtspapīri)". "Obligācijas" piezīmēs ir definētas kā "obligācijas, ko emitē publiskas vai privātas iestādes". [Neoficiāls tulkojums]

10. I pielikuma D saraksts (kapitāla aprites veidi, kuri dalībvalstīm nav jāliberalizē), ietver trīs kapitāla aprites veidus, kuri, iespējams, attiecas uz šo lietu.

11. Pirmkārt, D saraksts ietver "Īstermiņa ieguldījumus Valsts kases parādzīmēs un citos vērtspapīros, ko parasti tirgo naudas tirgū", ar atsauci uz nomenklatūras VI kategoriju. Šīs pozīcijas nosaukums ir:

"Īstermiņa ieguldījumi Valsts kases parādzīmēs un citos vērtspapīros, ko parasti tirgo naudas tirgū:

1. denominēti valsts valūtā,

2. denominēti ārvalstu valūtā."

12. VI pozīcija ietver divus kapitāla aprites veidus valsts vai ārvalstu valūtā — "A. Nerezidentu īstermiņa ieguldījumi valsts naudas tirgū un to likvidācijas ieņēmumu repatriācija" un "B. Rezidentu īstermiņa ieguldījumi ārvalstu naudas tirgū un to likvidācijas ieņēmumu repatriācija".

13. Otrkārt, D sarakstā ir minēta "norēķinu un noguldījumu kontu atvēršana un papildināšana, norēķinu vai noguldījuma kontu līdzekļu repatriācija vai izmantošana kredītiestādēs", uz ko attiecas nomenklatūras IX pozīcija, no kā skaidri izriet, ka šī kategorija ietver arī nerezidentu darījumus valsts kredītiestādēs un ir piemērojama attiecībā uz kontiem un naudas līdzekļiem gan valsts, gan ārvalstu valūtās.

14. Treškārt, D sarakstā ir minēta "īstermiņa aizdevumu un kredītu, kas nav saistīti ar komerciāla rakstura darījumiem, piešķiršana un atmaksāšana", uz ko attiecas nomenklatūras VIII A (i) pozīcija, no kuras skaidri izriet, ka "īstermiņa aizdevumi un kredīti" ir tādi, kas ir veikti uz laiku, kas ir īsāks par vienu gadu.

Valsts tiesiskais regulējums

15. Iesniedzējtiesa paskaidro, ka valsts tiesiskais regulējums [4] attiecīgajā laika periodā paredzēja, ka uz to personu vārda, kuri ir pastāvīgie ārvalstu iedzīvotāji, var tikt atvērti divu kategoriju ieguldījumu konti, proti, a) konti konvertējamās grieķu drahmās un b) konti ārvalstu valūtās.

4 — Monetārās komitejas lēmums Nr. 1097/1959 "Par ierobežotas konvertēšanas sistēmas piemērošanu Grieķijā" (*FEK* 109/16.06.1959.), kas tika pieņemts saskaņā ar Likuma Nr. 395/1945 3. panta un Likuma Nr. 3076/1954 3. un 10. panta nosacījumiem.

16. Līdzekļus kontos konvertējamās grieķu drahmās bez īpašas atļaujas varēja izmantot tikai noteiktiem un šauri ierobežotiem mērķiem. Ja konts konvertējamās grieķu drahmās tiktu izmantots bez īpašas atļaujas un pretrunā noteiktajiem mērķiem, tajā skaitā bankas obligāciju iegādei, tad ekvivalentā summa grieķu drahmās vairs nebūtu konvertējama.

19. 1982. gada 24. augustā *Artesia* lūdza Grieķijas Bankai atļauju kreditēt savu kontu konvertējamās grieķu drahmās ar attiecīgo obligāciju likvidācijas ieņēmumiem, lai repatriētu šos ieņēmumus uz Beļģiju. Grieķijas Banka vairākkārt noraidīja šo lūgumu, līdz 1986. gada 24. novembrī tā šo lūgumu tomēr apmierināja. Kā var spriest, tad atteikums vismaz daļēji bija pamatots ar to, ka nebija saņemta atļauja konta konvertējamās grieķu drahmās izmantošanai attiecīgo obligāciju sākotnējai iegūšanai un tādēļ šis konts vairs nebija konvertējams.

Fakti un uzdotie jautājumi

17. Attiecīgajā laika posmā Beļģijas bankai *Banque Artesia* (turpmāk tekstā — *"Artesia"*) tās filiālē Atēnās bija konts konvertējamās grieķu drahmās.

20. *Artesia* cēla prasību pret Grieķijas Banku, lūdzot atlīdzināt peļņu, kas netika gūta sakarā ar to, ka netika piešķirta atļauja. Tā apgalvoja, ka uz obligāciju iegādi attiecās Pirmās direktīvas B saraksta nomenklatūras VI A pozīcija, kas nosaka, ka dalībvalstīm ir jāizsniedz atļaujas saskaņā ar Pirmās direktīvas 2. pantu.

18. Laika posmā no 1981. gada 28. aprīļa līdz 1982. gada 30. jūlijam *Artesia* iegādājās obligācijas, ko emitēja Grieķijas sabiedrība *Elliniki Trapeza Viomichanikis Anaptyxeos AE* (Grieķijas Industriālās attīstības banka, turpmāk tekstā — *"ETVA"*). Iesniedzējtiesa apgalvo, ka obligāciju termiņš bija viens gads no emisijas un tās tika "tirgotas biržā, jo tika kotētas Atēnu Fondu biržā". Par obligācijām tika samaksāts no *Artesia* konta konvertējamās grieķu drahmās.

21. *Polymeles Protodikeio* (Atēnu Pirmās instances tiesa) taisīja spriedumu par labu *Artesia*. *Efeteio Athinon* (Atēnu Apelācijas tiesa) Grieķijas Bankai atļāva iesniegt apelācijas sūdzību. Izskatot apelācijas sūdzību par tiesību jautājumu, *Areios Pagos Athinon* (Grieķijas Kasācijas tiesa) pirmā palāta ar balsu vairākumu nosprieda par labu *Artesia*. Lieta tika nodota izskatīšanai Grieķijas Kasācijas tiesas virspalātai, kas vienbalsīgi atcēla Apelācijas tiesas spriedumu, pamatojoties uz to, ka obligāciju iegāde ir uzskatāma par

kapitāla apriti I pielikuma B saraksta un nomenklatūras IV A pozīcijas izpratnē. Tādējādi Kasācijas tiesa nodeva lietu otrreizējai izskatīšanai Apelācijas tiesai, kura noteica *Artesia* zaudējumu apmēru un apstiprināja pirmās instances tiesas spriedumu.

22. Grieķijas Banka šo Apelācijas tiesas spriedumu pārsūdzēja Kasācijas tiesas pirmajā palātā, kas apturēja tiesvedību un uzdeva Tiesai būtībā šādus jautājumus:

1) Vai obligācijas, ko 1982. gadā emitēja valsts vai privāta Grieķijas banka, kuru termiņš ir viens gads no emisijas un kuras tika tirgotas un kotētas biržā, ir "īstermiņa ieguldījumi Valsts kases parādzīmēs un citos vērtspapīros, ko parasti tirgo naudas tirgū" Pirmās direktīvas I pielikuma D saraksta un II pielikuma nomenklatūras IV pozīcijas izpratnē?

2) Vai šādu obligāciju iegāde, ja to ir veicis Beļģijas pircējs, izmantojot līdzekļus no sava konta Grieķijas valūtā, kas ir konvertējama ārvalstu valūtā, ir ietverta Pirmās direktīvas I pielikuma D sarakstā un II pielikuma nomenklatūras IX pozīcijā?

23. *Artesia*, Grieķijas Banka, Grieķijas valdība un Komisija iesniedza rakstveida apsvērumus, un tās visas piedalījās mutvārdu procesā.

Iepriekšējās procedūras

24. 1985. gadā Komisija pret Grieķiju cēla prasību par pienākumu neizpildi, kuras pamatā bija tādi paši fakti kā izskatāmajā lietā [5]. Pirmkārt, Komisija atsaucās uz to, ka Grieķija nav ieviesusi Pirmo un Otro [6] kapitāla aprites direktīvu, un, otrkārt, uz to, ka, nepiešķirot *Artesia* (iepriekšējā lietā *Banque Paribas*) atļauju repatriēt vai pārskaitīt uz konvertējamo kontu ieņēmumus no *EVTA* obligācijās ieguldīto līdzekļu likvidācijas, Grieķija nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek Pirmās direktīvas 2. pants, tādējādi apgalvojot, ka attiecīgie darījumi ietilpst B sarakstā.

25. Grieķija ieviesa direktīvas pēc tam, kad tika uzsākts process, bet pirms lietas izska-

5 — Lieta 132/85 Komisija/Grieķija (*Recueil*, 5293. lpp.).

6 — Padomes 1962. gada 18. decembra Otrā direktīva 63/21/EEK, kas papildināja un grozīja Pirmo direktīvu par Līguma 67. panta īstenošanu (OV 1963, 62, lpp.). Grozījumiem šajā lietā nav nozīmes.

tīšanas [Tiesā]. Komisija mutvārdu procesa laikā norādīja, ka tā vēlas, lai process tiktu turpināts līdz sprieduma pasludināšanai, lai gan pēc tam, kad ģenerāladvokāts Darmons [*Darmon*] bija sniedzis savus secinājumus, tā šo prasību atsauca un tādējādi spriedums netika taisīts [7]. Secinājumu punktā, kurā ir aplūkota lietas būtība, nav veikta detalizēta analīze, bet tikai sniegts šāds apgalvojums:

"Nav šaubu, ka otrā prasība ir pamatota. Procesa laikā kompetentas Grieķijas iestādes to skaidri atzina un visbeidzot piešķīra atļauju brīvi konvertēt visus līdzekļus, kas tika iegūti *Paribas* investīciju un vērtspapīru likvidācijas rezultātā.. Līdzīgi valsts, kas ir atbildētāja, savā atbildē uz repliku atteicās no galvenā argumenta par to, ka attiecīgie darījumi neietilpst abu direktīvu kompetencē. Tā izvirzīja argumentu, ka atļauja tika piešķirta novēloti, jo tika pārbaudīts darījuma tiesiskums un būtība, bet šāda prasība nevar attaisnot [valstij] uzliktā pienākuma neizpildi." [8]

Vērtējums

26. Netiek apstrīdēts tas, ka Pirmās direktīvas mērķa izpratnē: i) *Artesia* ir nerezidents; ii) obligācijas kā vērtspapīri B saraksta izpratnē ir vietējie vērtspapīri un tiek denominēti valsts valūtā; iii) līdzekļi, ko *Artesia* vēlējās repatriēt, bija minēto obligāciju likvidācijas ieņēmumi; un iv) *ETVA* ir vietējā kredītiestāde.

27. Būtisks ir jautājums par to, vai obligācijas ir "biržā tirgotie vērtspapīri " B saraksta un IV A pozīcijas izpratnē un tādējādi atbilstoši Pirmās direktīvas 2. punktam dalībvalstīm bija jānodrošina vispārējas atļaujas piešķiršana vērtspapīru likvidācijas rezultātā gūto ieņēmumu repatriācijai, vai arī obligācijas ir "vērtspapīri, ko parasti tirgo naudas tirgū" un *Artesia*, tos iegādājoties, ir veikusi "īstermiņa ieguldījumu" D saraksta un VI pozīcijas izpratnē, un tādējādi nevar piemērot kapitāla aprites veidu, kas minēti direktīvas 1., 2. un 3. pantā, liberalizācijas pienākumu.

28. Pakārtoti ir jautājumi par to, i) vai tas, ka banka, kura emitēja obligācijas, ir valsts banka, kaut kādā veidā ietekmē iepriekš minēto analīzi un ii) vai *Artesia* kontā konvertējamās grieķu drahmās esošie līdzekļi valsts valūtā, kas ir konvertējami ārvalstu valūtā, bija līdzekļi, kas atrodas kredītiestādē atvērtā tekošajā vai noguldījumu kontā D saraksta un IX pozīcijas izpratnē.

7 — Komisija savā rakstiskajā iesniegumā paziņo, ka tā atsauc savu prasību, kas tika iesniegta pirmstiesas procesa stadijā, jo abas attiecīgās direktīvas, par kurām tika celta prasība, Grieķija ir ieviesusi (ar Prezidenta dekrētiem 170/1986 un 207/1987) ar atpakaļejošu spēku — 1981. gada 1. janvāri.

8 — 8. punkts.

29. Varētu domāt, ka 23 gadus pēc šādu faktu parādīšanās un pēc viena pirmās instances tiesas sprieduma, diviem Apelācijas tiesas spriedumiem un diviem Kasācijas tiesas spriedumiem procesos valsts tiesās, pat neminot procesu Eiropas Kopienu Tiesā, kas balstās uz tādiem pašiem faktiem, varētu tikt panākts kāds risinājums attiecībā uz minētajiem faktiem. Tomēr šajā gadījumā tas tā nav.

Ievada apsvērumi

30. Pirmkārt, vienošanās par obligāciju jēdzienu ir nekonkrēta. Lai gan šķiet, ka netiek apšaubīts tas, ka obligāciju nominālais termiņš ir viens gads, lietas dalībniekiem *ad idem* nav vienprātības jautājumā par būtībā neapstrīdamu faktu — to, ka obligācijas to īpašniekam piešķir iespēju, pirmkārt, dzēst tās agrāk un otrkārt, pagarināt to termiņu no viena gada līdz iespējamajam maksimālajam termiņam trim gadiem.

31. Otrkārt, nav vienotas izpratnes par to, vai obligācijas tika "tirgotas biržā" vai arī "parasti tirgotas naudas tirgū". Iesniedzējtiesa un *Artesia* apgalvo, ka obligācijas tika kotētas un tirgotas Atēnu Fondu biržā. *Artesia* turklāt apgalvo, ka tās netika "parasti tirgotas naudas tirgū". Pretēji minētajam Grieķijas Banka un Grieķijas valdība norāda, ka obligācijas tirgoja naudas tirgū. Tomēr nav sniegts nekāds apstiprinājums šādam apgalvojumam, un no apsvērumiem var spriest, ka šie lietas dalībnieki, pamatojoties uz pašu sniegto naudas tirgus definīciju un obligāciju termiņu, vienkārši secināja, ka obligācijas ietilpst D saraksta VI pozīcijā. Abi minētie lietas dalībnieki arī uzskata, ka obligācijas drīkstēja tirgot fondu biržā, bet apgalvo, ka — lai gan tas būtu neparasti — vienu instrumentu drīkst tirgot abos tirgos un šajā gadījumā instrumenta īstermiņa raksturs ir galvenā īpašība, lai to klasificētu D sarakstā un VI pozīcijā.

32. *Artesia* izvirza divus ievada apsvērumus.

33. Pirmkārt, tā atzīmē, ka iepriekšējos procesos Eiropas Kopienu Tiesā Grieķijas Banka neizvirzīja argumentu par to, ka attiecīgās obligācijas drīzāk ietilpst D, nevis B sarakstā. Šis arguments pirmo reizi tika izvirzīts 1995. gadā Atēnu Pirmās instances tiesā valsts procesā par zaudējumu atlīdzību. *Artesia* norāda, ka šāda Grieķijas Bankas, kas ir Grieķijas valsts iestāde, rīcība ir nopietns EKL 10. panta pārkāpums.

34. EKL 10. pants nosaka, ka dalībvalstis veic visas nepieciešamās darbības, lai nodrošinātu

to pienākumu izpildi, kas izriet no Līguma, atvieglina Kopienas uzdevumu veikšanu un atturas no visiem pasākumiem, kas varētu traucēt Līguma mērķu sasniegšanu. Lai gan Grieķijas Bankas nostājas maiņa var likties pārsteidzoša, tomēr uzskatu, ka tās rezultātā Grieķija nav pārkāpusi EKL 10. pantu. Jebkurā gadījumā es neuzskatu, ka ir nepieciešams tālāk pētīt šo jautājumu, ievērojot, ka valsts tiesa to nav uzdevusi.

35. Otrkārt, *Artesia* apgalvo, ka prejudiciālais jautājums ir nepieņemams, jo uzdoto jautājumu jau ir izlēmusi Kasācijas tiesas virspalāta.

36. Tomēr saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pēc būtības valsts tiesa, kas iztiesā lietu, ir tā, kas vislabāk var noteikt, ņemot vērā lietas īpatnības, cik nepieciešams ir prejudiciālais nolēmums šīs tiesas sprieduma pieņemšanā un cik piemēroti ir Tiesai uzdotie jautājumi. Attiecīgi, ja uzdotie jautājumi attiecas uz Kopienu tiesību interpretāciju, tad Tiesai principā ir jāpieņem nolēmums [9]. Jebkurā gadījumā fakts, ka Kopienu tiesību jautājums jau ir ticis izlemts valsts tiesā, pat ja tā ir augstākā tiesu instance, nepadara attiecīgo lūgumu par nepieņemamu.

9 — Skat., piemēram, Tiesas 2002. gada 9. jūlija spriedumu lietā C-181/00 *Flightline* (*Recueil*, I-6139. lpp., 21. punkts).

Galvenais jautājums

37. Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai bankas emitētās obligācijas, kuru darbības termiņš ir viens gads no emisijas un kuras tiek tirgotas un kotētas biržā, ir i) "biržā tirgotie vērtspapīri" Pirmās direktīvas I pielikuma B saraksta izpratnē vai ii) "īstermiņa ieguldījumi Valsts kases parādzīmēs un citos vērtspapīros, ko parasti tirgo naudas tirgū" I pielikuma D saraksta izpratnē.

38. *Artesia* un Komisija uzskata, ka attiecīgās obligācijas ietilpst B sarakstā, bet Grieķijas Banka un Grieķijas valdība uzskata, ka šīs obligācijas ietilpst D sarakstā. *Artesia*, Grieķijas Banka un Grieķijas valdība pamato savu viedokli ar atsauci uz obligāciju termiņu (kas, kā minēts iepriekš, ir norādīts dažādi — seši mēneši, viens gads un termiņš līdz četriem gadiem) un "faktu", ka tās tiek regulāri tirgotas fondu biržā (saskaņā ar *Artesia* sniegtajām ziņām un iesniedzējtiesas sniegto informāciju) un naudas tirgos (saskaņā ar Grieķijas Bankas un Grieķijas valdības sniegtajām ziņām). Tomēr, kā ir minēts iepriekš, šķiet, ka abi šie lietas dalībnieki secina, ka "fakts" par darījumiem naudas tirgū izriet tikai no obligāciju īstermiņa rakstura.

39. Ja attiecīgās obligācijas principā varētu uzskatīt par tādām, kas ietilpst abās investīciju kategorijās, proti, B un D sarakstā, tad kritērijiem, kas nodala šīs kategorijas, ir jābūt noteiktiem tiesību aktos, kā to norāda Komisija.

40. B saraksts ietver "biržā tirgoto vietējo vērtspapīru iegādi, ko veic nerezidenti". Tādējādi nav nepieciešams, lai vērtspapīri tiktu iegādāti biržā: izšķirošais kritērijs ir fakts, ka tie tiek tirgoti biržā [10]. Šāda interpretācija izriet no visām oriģinālvalodu versijām [11].

41. "Biržā tirgotie vērtspapīri" piezīmēs tiek definēti kā "vērtspapīri, kuru darījumus regulē nolikumi un kuru cenas regulāri publicē vai nu oficiālās biržas (kotētie vērtspapīri), vai citas struktūras, kas saistītas ar biržām, piemēram, banku komitejas (nekotētie vērtspapīri)". Tādējādi ir skaidrs, ka Kopienu likumdevējs uzskatīja — fakts, ka potenciālās darbības ar noteiktiem vērtspapīriem tiek regulētas, jo īpaši pievēršot uzmanību ieguldītāju aizsardzībai un cenu pārskatāmībai, ir būtisks faktors, kas veicina šādu vērtspapīru iegādes liberalizāciju.

42. Grieķijas Banka iebilst, ka šie faktori nav saistīti ar kapitāla apriti un ir pakļauti citām Kopienu un valsts tiesību normām.

43. Es tomēr uzskatu, ka Kopienu vai valsts tiesību normu, kas regulē darījumus biržā, esamība drīzāk apstiprina nekā vājina uzskatu, ka šādi darījumi būtu jāliberalizē. Grieķijas Banka mutvārdu procesā atzina, ka tas, ka vērtspapīri tiek kotēti fondu biržā, novērš jebkādu krāpšanu, ko rada fiktīvas cenas, un tādējādi atbrīvo valsts institūcijas no jebkāda pienākuma pašām veikt tirgoto vērtspapīru vērtēšanu, pirms tiek piešķirta atļauja pārskaitīt valūtu, lai veiktu to iegādi vai repatriētu to likvidācijas ieņēmumus.

44. Es uzskatu, ka tādējādi, pamatojoties uz nomenklatūras IV pozīcijas tekstu, fakts, ka vērtspapīri tiek kotēti fondu biržā un tātad šī birža tos regulē, *prima facie* nozīmē to, ka šo vērtspapīru iegāde, ko veic nerezidents, un to pārdošanas rezultātā gūto ieņēmumu repatriācija ietilpst I pielikuma B sarakstā.

10 — Skat.: Sarmet, M. Libre circulation des capitaux. No: *Mégret,J. Le droit de la Communauté économique européenne*, 1971, 204. lpp., uz kuru atsaucas arī Komisija.

11 — "Acquisition par des non-résidents de titres nationaux négociés en bourse", "Erwerb inländischer, an Börsen gehandelter Wertpapiere durch Devisenausländer", "acquisto da parte di non residenti di titoli nazionali trattati in borsa", "Verwerving door niet-ingezetenen van ter beurze verhandelde binnenlandse effecten".

45. Tomēr direktīvas oriģinālajā versijā (kas atbilst izskatāmajai lietai) nav pieņēmuma, ka vērtspapīru īstermiņa vai ilgtermiņa raksturs būtu atbilstošs kritērijs, lai noteiktu, vai obligācijas ietilpst B sarakstā. Šāds sadalījums netika ieviests līdz pat 1986. gadam, kad termins "obligācijas" piezīmēs tika aizstāts ar definīciju, kas noteica, ka obligāciju termiņš ir divi gadi vai vairāk kopš emitēšanas dienas [12].

46. D saraksts ietver "īstermiņa ieguldījumus Valsts kases parādzīmēs un citos vērtspapīros, ko parasti tirgo naudas tirgū" [13]. Nomenklatūras VI pozīcija, atsaucoties uz šo kategoriju, ietver tikai "nerezidentu īstermiņa investīcijas vietējā tirgū" un "rezidentu īstermiņa ieguldījumus ārvalstu naudas tirgū", kas tiek denominēti valsts vai ārvalstu valūtā un abos gadījumos kopā ar ieņēmumiem no to likvidācijas. Pamata kritērijs iekļaušanai D saraksta VI pozīcijā līdz ar to ir i) attiecīgo vērtspapīru īstermiņa raksturs [14], ii) fakts, ka ar tos tirgo naudas tirgū, un iii) fakts, ka ieguldījums ir veikts naudas tirgū.

47. Grieķijas Banka paļaujas uz naudas tirgus definīciju, ko sniegusi Eiropas Centrālā banka savā 2002. gada pārskatā, bet *Artesia* atsaucas uz definīciju, kas sniegta *Longman* uzņēmējdarbības terminu vārdnīcā (*Longman's Dictionary of Business English*). Eiropas Centrālās bankas definīcija ir: "tirgus, kurā iegūst, investē un tirgo īstermiņa aizdevumus, izmantojot instrumentus, kuru termiņš parasti ir līdz vienam gadam". Definīcija, kas sniegta *Longman*, ir: "starptautisks investoru tīkls, kurā darījumi tiek veikti telefoniski un kurā notiek tirdzniecība galvenokārt ar valdību, banku un sabiedrību ar visaugstāko kredītreitingu emitētajiem instrumentiem, kuru termiņš ir īsāks par 12 mēnešiem". Ņemot vērā to, ka attiecīgā klasifikācija attiecas uz 1960. gadu, bet izskatāmie fakti radās 1982. gadā, es uzskatu, ka, ja vien šādu definīciju pielieto, tad ir jāatsaucas uz jaunāko avotu.

48. Britu Enciklopēdijas (*Encyclopædia Britannica)* 1973. gada izdevums apraksta naudas tirgus kā "iestāžu vai vienošanos tīklu, lai veiktu darbības, kas var tikt uzskatītas par "vairumtirdzniecības" darījumiem ar naudas līdzekļiem un īstermiņa kredītiem, [kuri] pastāv, lai uzlabotu finanšu pakalpojumu pārdevēju — komercbanku, ieguldījumu sabiedrību, investīciju sabiedrību, aizdevumu aģentūru un pat valdību — iespējas veikt savu darbu" [15].

12 — Saskaņā ar Padomes 1986. gada 17. novembra Direktīvu 86/566/EEK (OV *L 332, 22. lpp.)*, kas bija jāievieš līdz 1987. gada 28. februārim.

13 — Tas izriet no teksta holandiešu, franču un itāļu valodā, lai gan angļu valodā šis nosaukums attiecas uz visu minēto vērtspapīru "īstermiņa ieguldījumiem".

14 — Sarmē [*Sarmet*] uzskata, ka D saraksts "comprend essentiellement des capitaux à court terme très mobiles (*hot money*)", iepriekš minētā dokumenta 207. lpp.

15 — 15. sējums, 710. lpp.

49. Britu Enciklopēdija skaidro, ka naudas tirgū aktīvi "var tikt klasificēti no augstākā veida likviditātes — centrālās bankas depozītiem — līdz banku depozītiem un dažāda veida īstermiņa vērtspapīriem, tādiem kā valsts kases parādzīmes, tirgotāju aizdevumi, banku apstiprinājumi un pārvedamie vērtspapīri, kas, ieskaitot valsts ilgtermiņa vērtspapīrus un cita veida kredītinstrumentus, atbilst centrālās bankas avansēšanai vai rediskontēšanai. Kamēr institūcijas, kas izmanto naudas tirgu, uzskata to par noteikta veida kredītinstrumentu un [naudas] tuvu aizstājēju, tas ir — izturas pret to kā pret "likvīdu", un ciktāl centrālā banka pieņem vai atbalsta šādu uzskatu, tikmēr šādi instrumenti faktiski ir naudas tirgus aktīvi".

50. Šāda definīcija izriet arī no D sarakstā izmantotās pieejas, kas būtiski nodala naudas tirgus aktīvus, atsaucoties uz to, ka tos faktiski tirgo naudas tirgū.

51. Naudas tirgi vairākos veidos atšķiras no tādiem otrreizējiem kapitāla tirgiem kā fondu biržas. Naudas tirgi nav pakļauti tiem pašiem noteikumiem kā biržas attiecībā uz cenu pārskatāmību un investoru aizsardzību. Tie nav fiziskā nozīmē piesaistīti kādai noteiktai vietai. Tos veido darījumi ar augstas likviditātes aktīviem, ko būtiski ietekmē lielākās bankas un citi institucionālie investori, kas veic darījumus telefoniski. Tādiem aktīviem kā Valsts kases parādzīmēm, pārvedamiem vērtspapīriem un depozītu sertifikātiem parastais derīguma termiņš ir no dažām stundām līdz dažiem mēnešiem. Pieņemot D sarakstu, Kopienu likumdevējs nepārprotami vēlējās atļaut dalībvalstīm ierobežot spekulatīva rakstura kapitāla kustību ("karsto naudu"), piemēram, pēkšņu ievērojama apjoma kapitāla izvešanu, kas noteiktā laika posmā var būtiski ietekmēt monetāro politiku un valūtas kursus. Ir jānorāda, ka Grieķijas Banka, Grieķijas valdība un Komisija atzīst, ka mērķis bija tieši tāds.

52. Turklāt no nomenklatūras VI pozīcijas ("nerezidentu īstermiņa investīcijas vietējā tirgū" un "rezidentu īstermiņa investīcijas ārvalstu naudas tirgos") izriet, ka investīcijai, lai to iekļautu D sarakstā, ir jābūt faktiski veiktai naudas tirgū, kas ir pretēji B sarakstam, kurš aptver vērtspapīru, kurus parasti tirgo biržā, iegādi ne tikai fondu biržā.

53. Atbildot uz jautājumu par to, ko var uzskatīt par īstermiņa vērtspapīriem, es uzskatu, ka tie ir vērtspapīri, kurus parasti tirgo naudas tirgos. Šādi tirgi pēc savas būtības paļaujas uz īstermiņa finansējumu. Piemēram, Apvienotajā Karalistē kādā laika periodā naudas tirgi principā paļāvās uz valsts parādzīmēm, kas ika izdotas katru

nedēļu uz laiku, kas parasti bija 91 diena, un pārvedamiem vērtspapīriem, kuru vispārējais termiņš bija trīs mēneši [16]. Aktīvs otrreizējais tirgus vairākumam naudas tirgu instrumentu nozīmē to, ka tie var tikt pārdoti pirms to beigu termiņa un, ja to īpašnieks vēlas, tad arī dzēsti.

54. Iespējams, tādēļ ne nomenklatūrā, ne piezīmēs nav noteikta "īstermiņa" definīcija. *Artesia* un Komisija pēc analoģijas atsaucas uz nomenklatūras VII un VIII pozīciju, kurās "īstermiņa" ir definēts kā "īsāks par vienu gadu"; "vidēja termiņa" — "no viena līdz pieciem gadiem" un "ilgtermiņa" — "ilgāks par pieciem gadiem". Tomēr šīs definīcijas ir paredzētas tikai aizdevumu un kredītu, kas atšķiras no naudas tirgus instrumentiem, klasifikācijai. Tādēļ es neuzskatu šos apsvērumus par atbilstošiem.

55. Ņemot vērā iepriekš minēto, es uzskatu, ka *EVTA* obligācijas ir "vietēja rakstura vērtspapīri" B saraksta izpratnē.

56. Pirmkārt, saskaņā ar iesniedzējtiesas aprakstu, tie [vērtspapīri] atbilst nosacījumam, ka tie tiek "tirgoti biržā" direktīvas izpratnē [17]. Turklāt Grieķijas Banka un Grieķijas valdība atzīst, ka minētie vērtspapīri tika šādi tirgoti, lai gan, kā jau minēts iepriekš, tās no minētā fakta izdarīja citu secinājumu (ko nemin iesniedzējtiesa un ko noliedz *Artesia*) — ka tie ir tirgoti arī naudas tirgū. Tādējādi obligācijas *prima facie* ietilpst B sarakstā.

57. Otrkārt, ne lēmumā par prejudiciālo jautājumu, ne Tiesai iesniegtajos apsvērumos netiek minēts tas, ka obligācijas ir tikušas iegādātas naudas tirgū. Tieši pretēji, lēmumā par prejudiciālo jautājumu ir atsauce uz to, ka tās tika nopirktas no ETVA. Kā minēts iepriekš [18], ir skaidrs, ka investīcijai, lai tā ietilptu D sarakstā, ir jābūt faktiski iegūtai naudas tirgū.

58. Visbeidzot, es vēlos atzīmēt, ka, pat ja obligācijas tika tirgotas gan fondu biržā, gan naudas tirgū — situācija, ko Grieķijas banka un Grieķijas valdība uzskata par iespējamu, bet neraksturīgu — es paliktu pie viedokļa, ka obligāciju iegāde ietilpst B saraksta IV A pozīcijā. Ir jāatgādina, ka direktīvas apsvērums noteic, ka Līguma mērķi prasa "iespējami lielāku kapitāla aprites brīvību starp dalībvalstīm un attiecīgi iespējami

16 — Donaldson, Peter. *Guide to the British Economy* (ceturtais rediģētais uzdevums), 1976, 45. lpp.

17 — To apstiprina emisijas noteikumi: 10. punkts nosaka, ka obligācijas var tikt laistas apgrozībā Atēnu Fondu biržā.

18 — Skat. 52. punktu.

plašāku un ātrāku kapitāla aprites liberalizāciju". Minētā vispārējā mērķa kontekstā es uzskatu, ka jebkura neskaidrība direktīvā ir jātulko tā, lai veicinātu minēto liberalizāciju.

61. Otrais punkts satur otrā uzdotā jautājuma būtību.

Papildu jautājumi

62. *Artesia* un Komisija uzskata, ka šis jautājums ir neprecīzs. Komisija papildina, ka tas nav vērsts uz Kopienu tiesību interpretāciju, bet gan mēģina Kopienu tiesības piemērot konkrētiem faktiem un tādēļ nevar būt EKL 234. pantā noteiktā prejudiciālā nolēmuma priekšmets.

59. Ir atlikuši divi papildu jautājumi, kas izriet no šī lūguma, proti: i) vai tas, ka banka, kura emitēja obligācijas, ir valsts banka, kaut kādā veidā ietekmē iepriekš minēto analīzi un ii) vai *Artesia* kontā konvertējamās grieķu drahmās esošie līdzekļi valsts valūtā, kas ir konvertējami ārvalstu valūtā, bija līdzekļi, kas atrodas kredītiestādē atvērtā tekošajā vai noguldījumu kontā D saraksta un IX pozīcijas izpratnē.

63. Grieķijas Banka un Grieķijas valdība uzskata, ka kopš D saraksts un IX pozīcija ietver kontus un līdzekļus gan valsts, gan ārvalstu valūtās, tiem ir jāietver arī konti un līdzekļi konvertējamajās valsts valūtās. Grieķijas valdība papildina, ka, tā kā IV pozīcija (īstermiņa investīcijas) ir daudz specifiskāka un precīzāka, attiecīgais kapitāla aprites veids ietilpst iepriekš minētajā pozīcijā.

60. Attiecībā uz pirmo punktu es piekrītu Komisijai, ka nav nozīmes tam, vai banka pieder valstij vai ne. I pielikuma B saraksts atsaucas uz nomenklatūras IV A pozīciju, saskaņā ar kuru piezīmēs "obligācijas" ir definētas kā "obligācijas, ko emitē publiskas vai privātas iestādes".

64. Es piekrītu tam, ka otrais jautājums ir daļēji neprecīzs. Tomēr var uzskatīt, ka nav strīda par to, ka attiecīgais kapitāla aprites veids ir tāds, ka *Artesia* izmanto līdzekļus no konta konvertējamās drahmās, lai iegādātos *ETVA* obligācijas. Es uzskatu, ka šajā darījumā nepārprotami tiek izmantoti līdzekļi no ieguldījumu konta kredītiestādē, kā to nosaka D saraksts un IX pozīcija. Tāpat, ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ir skaidrs, ka tā ir biržā tirgoto vietējovērstpapīru iegāde. Ja

darījums tiktu uzskatīts par faktiski ietilpstošu D sarakstā un tādējādi uz to netiktu attiecināta prasība par liberalizāciju, tad tiktu nopietni apdraudēta B sarakstā (un pēc analoģijas arī A un C sarakstā) minēto kapitāla aprites veidu liberalizācija. Var pieļaut, ka vietējo vērtspapīru (B saraksts, IV A pozīcija), ko iegādājas nerezidenti, un ārvalstu vērtspapīru (B saraksts, IV B pozīcija), ko iegādājas rezidenti, iegāde bieži tiek finansēta, izmantojot valsts vai ārvalstu valūtu līdzekļus no tekošajiem vai ieguldījumu kontiem kredītiestādēs (D saraksts, IX pozīcija). Ja dalībvalstīm būtu piešķirta brīva iespēja ierobežot iepriekš minētos darījumus, tad arī pārējie darījumi tiktu ievērojami ierobežoti, kas būtu pretrunā direktīvas vispārējam mērķim.

Secinājumi

65. Līdz ar to es secinu, ka uz jautājumiem, ko uzdod *Areios Pagos Athinon*, ir jāatbild šādi:

1) Obligācijas, ko 1982. gadā emitēja valsts vai privāta Grieķijas banka, kuru termiņš ir viens gads no emisijas un kuras tika tirgotas un kotētas biržā, ir "biržā tirgotie vērtspapīri" Pirmās direktīvas par Līguma 67. panta īstenošanu I pielikuma B saraksta un II pielikuma nomenklatūras IV A pozīcijas izpratnē. Šo vērtspapīru iegādi, ko veica Beļģijas uzņēmums, un to likvidācijas ieņēmumus regulē šīs direktīvas 2. pants.

2) Ciktāl vērtspapīru iegāde tika apmaksāta ar līdzekļiem no Beļģijas uzņēmuma konta Grieķijas valūtā, kas ir konvertējama ārvalstu valūtā, uz šajā kontā esošo līdzekļu izmantošanu iegādei neattiecās minētās direktīvas I pielikuma D saraksts un II pielikuma nomenklatūras IX pozīcija.